

ศึกษาการ เปลี่ยนแปลง ของสังคมและวัฒนธรรมไทย

โดย

นางจุฑามาศ สันกนก

นายพิเชฐ อบุญกุล

ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาจากทบวงมหาวิทยาลัย

(พ.ศ. 2528 - 2529)

PAYAP UNIVERSITY

บทที่ 1	บทนำ	
	ความเป็นมาและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
	จุดประสงค์ของการวิจัย	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
	ขั้นตอนการวิจัย	7
บทที่ 2	ความรู้สึกละอายใจเกี่ยวกับอำเภอสะเมิงและบ้านแม่สาม ท้าวของอำเภอ	9
	สภาพทั่วไปของหมู่บ้านแม่สาม	10
	ประวัติหมู่บ้านแม่สาม	12
บทที่ 3	ประวัติศาสตร์ไทลื้อสิบสองปันนา	18
	สังคมและวัฒนธรรมของไทลื้อ	24
บทที่ 4	สังคมและวัฒนธรรมที่ไทลื้อยังคงอนุรักษ์	78
บทที่ 5	สังคมและวัฒนธรรมที่ไทลื้อไม่ปฏิบัติแล้ว	90
บทที่ 6	สรุปและอภิปราย	100

บรรณานุกรม

ภาคผนวก แบบสัมภาษณ์

บัญชีภาพ

	หน้า
แผนที่แสดงเขตการปกครองท้องถิ่นรวมทั้งสภาตำบลของอำเภอสะเมิง	14
อุโมงค์ พุทโธไส วิทยากร	15
พระประธานในวัดแม่สาบเหนือ	25
หอกลองประจำหมู่บ้าน	25
วัดแม่สาบเหนือ	30
ศาลเจ้าพ่อประจำหมู่บ้าน	31
หอน้ำร้อน	31
การสัก	56
ลักษณะบ้านไทลื้อ	67
อักษรไทลื้อเก่าและใหม่	71
สระ	72
วรรณยุกต์	73
ศาลาประชาคมบ้านแม่สาบ	105

กิติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง "ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมไทย"
เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ทบวง-
มหาวิทยาลัยปี พ.ศ. 2528-2529 คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ ทบวงมหาวิทยาลัยที่
ให้การสนับสนุนการวิจัยนี้ และขอขอบคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยพายัพที่เห็นความ
สำคัญและให้การสนับสนุน

คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก พ่อหลวงบัณฑิต สาธุเม
ผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่สาบ อ.สะเมิง จ. เชียงใหม่ เจ้าอาวาสวัดแม่สาบ รวมทั้ง
ชาวบ้านแม่สาบทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้ขอมูลแก่คณะผู้วิจัย นอกจากนี้คณะผู้วิจัย
ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก นายอำเภอสะเมิง และ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อ. สะเมิง
จ. เชียงใหม่ ที่กรุณาให้ความสะดวกและกรุณาให้ข้อมูลของทางราชการเกี่ยวกับบ้าน
แม่สาบ

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ อาจารย์เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์
อาจารย์ทวีศักดิ์ สุภาษา และ อาจารย์สมศักดิ์ สุวภาท ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดี
โดยตลอด และขอขอบคุณคุณวิชรินทร์ เทพโยธิน เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยพายัพ
ที่ได้อำนวยความสะดวกแก่งานวิจัยฉบับนี้จนเสร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไหล่อ และศึกษาว่าสังคมและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ไหล่อ ยังคงอนุรักษ์ไว้หรือเลิกปฏิบัติแล้ว ตลอดจนศึกษาถึงเหตุผลที่ยังคงอนุรักษ์ไว้หรือเลิกปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาถึงประชากรไหล่อที่มีอายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน มีเหตุผลในการอนุรักษ์ หรือเลิกปฏิบัติต่างกันหรือไม่ โดยการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไหล่อจากเอกสารและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คน ในหมู่บ้านแม่สาบ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ ในการเก็บข้อมูลได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ชาวไหล่อเป็นเผ่าพันธุ์ที่มีสังคมและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเองทั้งด้าน การประกอบอาชีพ การศึกษา การรักษาพยาบาล การนับถือศาสนา นิสัยใจคอ ความเชื่อ ประเพณี การแต่งกาย ชีวิตความเป็นอยู่ และ ภาษา การอพยพย้ายถิ่นฐาน กาลเวลาและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทำให้สังคมและวัฒนธรรมไหล่อเปลี่ยนแปลงไป เหตุผลสำคัญที่ทำให้สังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไหล่อเปลี่ยนแปลง คือ สังคมและวัฒนธรรมเดิมไม่เหมาะสมกับสมัยวัฒนธรรมบางอย่างชาวไหล่อเลิกปฏิบัติมานานแล้ว จนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่เคยพบเห็นก็มี แต่อย่างไรก็ดี ยังมีสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างที่ชาวไหล่อยังคงอนุรักษ์ไว้ เหตุผลสำคัญที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ คือ เป็นวัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติและสืบทอด เหตุผลสำคัญรองลงมา คือ ทำความประเพณีชาวไหล่อที่มีอายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีเหตุผลในการอนุรักษ์หรือเลิกปฏิบัติตามสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมต่างกัน

Abstract

The purpose of this research was to study the traditional society and culture of the Thai Lü¹¹ and to examine to what extent this traditional society and culture have been preserved or abandoned as well as the reasons for preservation or abandonment. Lü¹¹ of different ages were studied for the purpose of examining to what extent traditions have been preserved or abandoned. This Study was based on an examination of documents and of interviews with 148 individuals in Mae Sap Village, Samoeng District, Chiang Mai Province. In these interviews, questionnaires prepared by the researcher were used. The results of the study can be summarized as follows.

The Thai Lü¹¹ are an ethnic group with its own distinctive society and culture in terms of occupations, education, medical care, religious beliefs, character, beliefs, traditions, dress, way of life, and language. Migration and the passage of time have caused the aspects of traditional Lü¹¹ society and culture not fit for the times to change. Although the Thai Lü¹¹ gave up certain cultural traits long ago so that the subjects of this research study have no knowledge of them whatever, the Thai Lü¹¹ still practice some aspects of their traditional culture. The reason that the Thai Lü¹¹ preserve these practices is that they have carried them out and have faith in them. A secondary reason is that they are accustomed to practicing them. Thai Lü¹¹ whose ages and educational status are not the same have different reasons for preserving or abandoning their traditional culture.